
Cena Živy III. Lubomír Hrouda: Trávy a jejich příbuzní napříč biotopy

Cena Živy III. Lubomír Hrouda: Trávy a jejich příbuzní napříč biotopy

30. 5. 2011; autor: Lubomír Hrouda; rubrika: Projekty a týmy UK

Stipa - botanická zahrada

Za popularizaci biologických věd článkem, který obsahově i rozsahem přesahuje rámec jednotlivých publikovaných článků a hodnotí se jako významný i v dalších oblastech například pro výuku, byl Zvláštní cenou časopisu Živa začátkem května 2011 oceněn Doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc. Cenu převzal v zastoupení, protože v tu dobu pobýval se studenty na expedici ve Španělsku. Jeho text je na stránkách i-Fora poslední z článků třetice badatelů Přírodovědecké fakulty UK, kteří ceny Živy za rok 2010 získali.

Beckmannia eruciformis - Strážné

Seriál „Trávy a jejich příbuzní napříč biotopy“ (Živa 1-6/2010) se rodil v podstatě na objednávku redakce Živy. Před několika léty jsem dodával Živě jakési fotografie a z toho vznikla diskuse se šéfredaktorkou dr. Janou Šrotovou a tehdejší redaktorkou Terezou Chýlovou, zda bych nechtěl pro Živu napsat něco o rostlinách. Jsem původem rostlinný taxonom a moc dobře vím, jak se o „škatulkování“ špatně přednáší i píše. A to obzvlášť v době, kdy vstoupila na toto pole molekulární systematika, samozřejmě neskonale objektivnější než „morfologická“, ale také neskonale méně uchopitelná. Takže populárnější povídání o tom, jak změnila molekulární systematika poznatky o příbuznosti různých skupin cévnatých rostlin, si nechávám raději uležet a nabídl jsem seriál o travách a jejich příbuzných, tj. šáchorovitých a sítinovitých rostlinách, jimž na přednáškách říkám „trávoidy“.

Anthoxanthum odoratum - Strání

Trávy, šáchorovité i sítinovité mají mnoho společného: nejen to, že jsou to největší naše čeledi, jejichž pyl je rozšiřován větrem (anemogamie), ale mají také mimořádný ekologický význam; v našich zeměpisných šířkách prakticky nenajdeme biotop, kde by tyto rostliny nedominovaly – a totéž se opakuje i jižněji, až po suché tropy. Ale jsou jaksi samozřejmou součástí přírody, již nevěnujeme větší pozornosti: viděl někdy někdo zástup fotografů u kvetoucí trávy? U orchideje jistě... Tráv je mnoho a ostřic ještě více; kdo není botanik, je jistě z klíče k našim cca 80 ostřicím zděšen. Tak jsem se rozhodl ukázat, že ale každý z těch „trávoídů“ má, podobně jako ostatní organismy, svoje místo na slunci, svůj biotop; a že trávy

či ostřice se už dají v rámci svého biotopu poznat, ba i pamatovat: v sečené louce potkáme u nás např. 2-3 kostřavy, přestože jich je v Evropě jistě stovka, a i těch velkých ostřic v porostech kolem rybníků, jimž se botanicky hantýrkově říká „magnocariceta“ (Carex = ostřice), není více než 10 druhů. Seriál si činil ambice stát se pro přírodovědného čtenáře, ať studenta či soustružníka, průvodcem po travách na jejich stanovištích, snad se mu to trochu povedlo.

Bromus inermis - Velemín

Musím se čtenáři přiznat: že nejsem jako biolog žádný profesionál-fotograf, to jistě nepřekvapí – ale já nejsem ani profesionální vědec graminolog, řízením osudu jsem se ve vědě zabýval zcela jinými skupinami cévnatých rostlin. A

na trávy jsem se vlastně začal tak trochu koukat až hledáčkem, neboť člověk často „pro oči nevidí“. Trávy jsou totiž nádherné, když kvetou – z ošklivého káčátka krásná holka - jenomže travám to vydrží ty dva tři pozdně jarní dny, kdy se nafouknou pleny v květu (jak příznačný název) a zpoza nich se vyklubají vrtivé prašníky a pérovité blizny, nabízejíce se vzájemně ve slunečních paprscích, aby se čtvrtého dne vrátily do světa šedavých nenápadných lat či klasů... Možná jste někdy potkali v časném ránu dva, co jim právě patřil svět a slunce se mohlo jít schovat... tak vypadají trávy za květu. A pro toho, kdo si náhodou dosud nevšiml, připojuji pár obrázků.

* * *

Ze seriálu vychází i výstava „Trávy a traviny“, která je otevřena v Botanické zahradě v Liberci do 21. června 2011, na níž byly využity i další fotografie v Živě nepublikované.

Doc. RNDr. Lubomír Hrouda, CSc. je absolventem PřF UK obor biologie, specializace botanika (1968). Od roku 1991 do současnosti působí na Katedře botaniky PřF UK; nejprve jako odborný asistent, od r. 1998 jako docent, v letech 2003–09 jako vedoucí katedry. V 90. letech těsně spolupracoval s Biologickou fakultou JU České Budějovice, v současnosti působí také na Pedagogické fakultě UK jako vedoucí Katedry biologie. Jeho vědecká činnost je zaměřena na systematiku a fytogeografii cévnatých rostlin střední Evropy. Je jedním z editorů Klíče ke květeně ČR (2002); celkem publikoval více než 140 vědeckých textů a odborných sdělení. Od nástupu na PřF UK organizuje a vede tuzemské i zahraniční studentské exkurze věnované poznání vegetace, kultury a života obyvatel evropských zemí.

Carex flava – botanická zahrada

Arrhenatherum elatius – Dobronice

[Cena Živy I](#)
[Cena Živy II](#)
[O cenách časopisu Živa](#)